

TÜRKİYE'DEKİ TURİZM SEKTÖRÜNDE STAJ YAPMIŞ KIRGIZ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN GÖZÜYLE TÜRK TURİZMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Doç. Dr. M. Asif YOLDAŞ*

ÖZ

Tarih, kültür ve olağanüstü doğal güzelliklerin iç içe yaşandığı Türkiye, bu özelliklerini günümüze kadar devam ettirebilmiş dünyanın ender turizm cennetlerinden biridir. Dört mevsimin tüm özelliklerinin her zaman yaşanabildiği yöreleri, yeşil ormanları, kayak sporuna elverişli karlı dağları, temiz denizleri, kumsalları, kaplıcaları, konuksever insan dokusu ve dünyanın üç ünlü mutfağından birine sahip olması bakımından da ayrıcalıklı bir ülkedir.

Bu açıdan bakıldığında, Türkiye bölgede turizm alanında tecrübeye sahip bir ülke konumundadır. Bu çalışmanın amacı söz konusu alanda Türkiye'de staj yapan üniversite öğrencilerinin gözüyle Türk turizmini değerlendirmek ve bu değerlendirme sonucunda hem Türk hem de Kırgız turizmcilerince ilerde sektörle ilgili oluşturacakları stratejilerine ışık tutmaktır.

Anahtar Sözcükler: Turizm sektörü, Türk Turizmi, Kırgız Turizmi, Üniversite Öğrencileri

THE EVALUATION OF THE TURKISH TOURISM IN THE EYES OF THE KYRGYZ UNIVERSITY STUDENTS WHO HAVE DONE THEIR INTERNSHIP IN THE TURKISH TOURISM SECTOR

ABSTRACT

Turkey in which the history, culture and outstanding natural beauty is jointly lived and that has got its these properties continued until today is one of the rare tourist paradise of the world. In respect to its sites in which all of the futures of four seasons that can be lived at any time, its green forests, snowy mountains suitable for skiing, clean seas, sandy beaches, hot springs, hospitable people and having one of the three most famous cuisines in the world, it is a privileged country

From this perspective, Turkey is at the position of a country which has experience in the field of tourism in the region. The aim of this study is to evaluate the Turkish Tourism through the eyes of university students who have done their internships in the said field in Turkey and to shed light on the strategies to be established related with the sector in the future by both the Turkish and Kyrgyz tourism as a result of this evaluation

Keywords: Tourism sector, Turkish Tourism, Tourism in Kyrgyzstan, University Students

* İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi Türk Dünyası İşletme Fakültesi Turizm İşletmeciliği Bölümü, mayoldash@hotmail.com

1. GİRİŞ

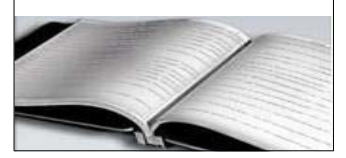
Turizm sektörü geçmişten günümüze hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler tarafından yoğun şekilde ilgi gösterilen bir sektör olma özelliğini hala korumaktadır. Bunun en önemli nedeni ise, dünya genelinden en hızlı gelişen sektörlerden biri olmasıdır. Bu durum, turizm sektörünün ülke ekonomilerine katkılarını ön plana çıkarmış ve Dünya Turizm Örgütü'nün 2020 yılında dünya turizm gelirinin 2 trilyon dolar olacağına ilişkin tahmininin de etkisiyle her ülkenin kendi turizm arz potansiyeli nispetinde bu pastadan pay alma veya aldıkları payı büyütme mücadelesine girişmelerine neden olmuştur. Turizm sektörünü geliştirerek ülkelerin gelişmişlik seviyelerine göre ulaşmak istediği hedef farklılık gösterebilmektedir.

Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısı ve turizm gelirlerinde sağlanan sürekli artışlar, sektörde istikrarlı bir gelişmenin olduğunu göstermektedir. Dünya Turizm Örgütü tarafından hazırlanan "Turizm: 2020 Vizyonu Avrupa" konulu çalışmada, Türkiye'nin 2020 yılında, bölgesinde Fransa, İspanya ve İtalya'dan sonra 4. ülke konumuna geleceği ve aynı yıl turizmden elde edeceği gelirin 40 milyar ABD Doları'na yükseleceği tahmini yapılmaktadır. Türkiye'nin 2020 hedefi ise, 60 milyon ziyaretçi ve 50 milyar ABD Doları değerinde turizm gelirdir.

Şubat 2012'da İstanbul'da düzenlenen Orta Asya Türkiye Otel Yatırım Konferansında konuşan Dünya Turizm ve Seyahat Konseyi (WTTC) Pazarlama Direktörü Geoffery Breeze, seyahat pazarının bugünü, önümüzdeki süreç ve Türkiye'ye dair önemli değerlendirmelerde bulunarak önümüzdeki 10 yılda Türkiye turizmi ortalama yüzde 6,8 büyüyecek şeklinde ifadelerde bulundu. (<http://www.haberler.com>, erişim: 08.02.2012)

Kırgızistan genç bir cumhuriyet olması dolayısıyla daha yakın bir dönemde 25 Mart 1999 tarihinde kabul ettiği No: 34 sayılı "Turizm Yasası"nın birinci bölümünün ilk maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır:

"Turistlerin geçici süre içerisinde buldukları ülke ve ya bölgede ihtiyaç duydukları oteller ve diğer konaklama tesislerinin, ulaştırma, yeme-içme, eğlence, bilimsel, diplomatik, sağlık, spor, dini ve diğer ihtiyaçları, tur operatörlük ve tur acenteciliği faaliyetlerini

gerçekleştiren hem de seyahat hizmetleri sunan ve rehberlik–tercümanlık hizmetleri veren organizasyonların bütünüdür şeklinde tanımını yapmıştır (<http://www.isguc.org>).

Bu yönüyle bakıldığında turizm sektörü ülkede yeni gelişmeye başlamış ve bu alanda çok sınırlı üniversitelerde turizm bölümü açılmıştır. Bu okullardan birisi İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi Türk Dünyası İşletme Fakültesine bağlı Turizm İşletmeciliği bölümüdür. Bu bölüm 2007-2008 Eğitim Öğretim yılında Kırgızistan Milli Eğitim Bakanlığının izniyle açılmış olup 2011- 2012 Eğitim Öğretim yılında da Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Öğretim Kurulundan gereken prosedürleri tamamlayarak diploma denkliği iznini almıştır. Turizm bölüm; öğrencilerinin alanlarında daha iyi yetişmeleri ve uluslararası düzeyde eğitim alabilmeleri için 2009-2010 Eğitim öğretim yılından beri Türkiye’de staj projeleri yürütmektedir.

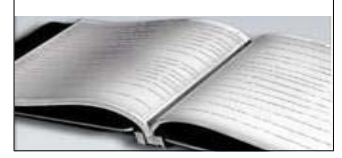
Bu çalışma Kırgızistan’daki turizm bölümlerinden Türkiye’deki turizm sektöründe alanları ile ilgili staj yapıp gelen öğrencilerin gözüyle Türk turizminin değerlendirilmesi amacıyla yapılmıştır. Böylece öğrencilerimiz Turizm sektöründe tecrübeli sayılı ülkelere olan Türkiye’deki uygulamaları kendi ülkelerindeki durumla kıyaslama fırsatları ve turizm alanında Türkiye’yi örnek alma imkânları olacaktır.

Kırgızistan ekonomisi kaynakları açısından sınırlı alternatiflere sahip olduğundan ve tarım hayvancılık ülkesi konumunda olan bir ülke olduğu için turizm sektörü geliştirildiğinde ekonomiye yararları ve etkileri gelişmiş ülke ekonomilerindeki turizm sektörü katkılarından çok daha fazla olabilir.

2. TURİZMİN TANIMI, ÖNEMİ VE TÜRKİYE ’DE GELİŞİMİ

2.1. Turizmin Tanımı

Turizm, gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaretle sanayinin gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucudur. Turizm konusuna ilişkin bir çalışmada ilk ve en büyük zorluk, turizmin tanımının net bir şekilde yapılamamasından kaynaklanmaktadır. Çünkü son

derece geniş, çok yönlü ve karmaşık bir olayı tek bir tanım ile ifade etmek kolay değildir (<http://www.goktepe.net>).

Ulusların ve toplumların birbirine daha çok yaklaşmasına olanak veren modern çağa özgü bir olay olarak tanımlanabilir. Başka bir deyişle başka bir ülkeden veya bölgeden yabancıların gelmesi ve geçici süre kalmalarıyla ortaya çıkan hareketin ekonomik yönünü ilgilendiren faaliyetlerin tümü olarak açıklanabilir (KOZAK,2000,17).

Kısacası insanların türlü amaçlarla yaptıkları gezilere turizm denir (<http://www.webhatti.com/turizm>). Turizm olayını tanımlanmasında genellikle dinamik bir unsur olarak kabul edilen seyahat faktörü önemli bir yer tutar. Ancak teorik olarak insanların yaptığı bütün seyahatlerin turizm olayının bir unsuru olduğu da söylenemez. Buna ancak seyahat amacı göz önüne alınarak karar verilebilir (KOZAK,2000,18). Turizm olayının tanımlanmasında ve oluşmasında gerekli ikinci unsur konaklamadır. Konaklama yabancıların bir yere yaptıkları yolculuklarından ve devamlı kalma, para kazanma amacı gütmeyen konaklamalarından doğan ilişkilerin bütünü olarak algılayabiliriz.

2.2. Turizmin Önemi

Bireylerin eğitim ve gelir düzeyindeki gelişmeler ile hızlı kentleşme, nüfus artışı ve teknolojik gelişmeler, uluslararası turizm hareketini geliştiren önemli unsurlardır. Turizmin yapısal özelliği ve turizm hareketlerine doğrudan katılan turistler ile katılma isteğinde olan turistlerde kendisini gösteren değişimler, gelecek yıllarda turizm hareketlerinin hangi yönde gelişeceği konusunda soru işaretlerini de beraberinde getirmektedir. Her yıl milyonlarca kişi değişik amaçlarla turizm, uluslararası turizm hareketlerine katılmaktadır. Uluslararası turizm hareketlerinin temelini, bulunduğu ülkeden başka bir ülkeye turizm amaçlı seyahat eden kimseler oluşturmaktadır uluslararası turizm hareketlerine katılan turistlerin daha uzun süre konaklama yapmaları, daha fazla harcamada bulunmaları ve beraberinde döviz getirmeleri sonucunda bölgenin ekonomik yapısına katkıda buldukları için önemli bir unsurdur. 1974 ile 1980 yılları arasında yaşanan durgunluğa karşı turizm dünyada en hızlı gelişen endüstrilerden biri haline gelmiştir (Kozak, 2000:126).

2.3.Turizmin Türkiye’deki Gelişimi

Uluslararası turizm hareketlerinden Türkiye’nin 1997 yılı itibariyle aldığı pay, turist sayısı ve turizm geliri olarak %1,8 düzeyindedir. Türkiye’nin turizm açısından sahip olduğu doğal, kültürel ve ekonomik vb. potansiyel değerleri planlı ve verimli bir şekilde değerlendirmesi durumunda gelecek dönemlerde uluslararası turizm hareketlerinden alacağı pay daha da yüksek olacaktır. Son yıllarda turizm hareketlerinin yılın bütün dönemlerine yaymayı amaçlayan kongre turizmi, yat turizmi, golf turizmi, yayla turizmi ve dağ turizmi gibi turizm türleri gelecek dönemlerde Türkiye turizminin gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Günümüze değin Türkiye’ye yönelik turizm faaliyetleri daha çok kıyı turizmine yönelik olmuştur. Türkiye’ye gelen yabancı ziyaretçilerin ikinci amacının kültürel değerleri gezmek görmek olduğu ve buna bağlı olarak kültür turizmine yönelik çalışmaların ağırlık kazandığı dikkate alınırsa Türkiye’nin kültür turizminde de önemli bir paya sahip olacağı söylenebilir. Diğer yandan 1995 yılından itibaren Avrupa da tek Pazar uygulamasına geçilmesiyle birlikte, üye ülkelerden Türkiye’ye yönelik dış turizm talebinde önemli değişimler olmuştur. Türkiye turizminde önemli bir gelişme de, sayıları artan örgün ve yaygın turizm eğitim programlarıyla son yıllarda Türkiye de turizm bilincinin sağlıklı bir şekilde yerleşmeye başlaması sonucunda turizm sektörüne yönelik çalışmaların daha duyarlı bir hale gelmesidir.

3. TURİZMİN KIRGIZİSTAN AÇISINDAN ÖNEMİ

Kırgızistan Cumhuriyetinin 25 Mart 1999 tarihinde kabul ettiği No: 34 sayılı “Turizm Yasası”nın birinci bölümünün ilk maddesinde şu şekilde tanımlanmaktadır. “Turistlerin geçici süre içerisinde buldukları ülke ve ya bölgede ihtiyaç duydukları oteller ve diğer konaklama tesislerinin, ulaştırma, yeme-içme, eğlence, bilimsel, diplomatik, sağlık, spor, dini ve diğer ihtiyaçları, tur operatörlük ve tur acenteciliği faaliyetlerini gerçekleştiren hem de seyahat hizmetleri sunan ve rehberlik–tercümanlık hizmetleri veren organizasyonların bütünüdür. (<http://www.isguc.org>)

Ülke ekonomi kaynakları açısından sınırlı alternatiflere sahip olduğundan ve tarım hayvancılık ülkesi konumunda olan bir ülke olduğu için turizm sektörü geliştirildiğinde ekonomiye yararları ve etkileri gelişmiş ülke ekonomilerindeki turizm sektörü katkılarından

çok daha fazla olabilir. Ülkenin sosyal ve ekonomik hayatına turizm sektörünün verebileceği pozitif potansiyel etkileri dikkate alınır, sektörün geliştirilmesi Kırgızistan Cumhuriyeti için aktüel ve önemlidir.

Kırgızistan Cumhuriyetinin cumhurbaşkanı Askar AKAYEV'e göre: "Turizm, hiç kuşkusuz Kırgızistan'ın ekonomik gelişiminin önemli ve başlıca faktörü olabilecektir. Turizm ülkeye gelir getiren güvenilir kaynak olmakta hem de ülkenin çeşitli bölgelerinde istihdam ve gelir sağlayacaktır" (<http://www.kgturizm.tr.gg/Turizm.htm>).

Bu yönüyle baktığımızda ülke turizminin tanıtım ve pazarlaması yeterli ölçüde yapıldığında genel olarak aşağıdaki yararları sağlayacaktır (<http://www.frmtr.com>).

3.1. Ülke Ekonomisi Açısından Önemi

- Ülkenin döviz girdisi artacak
- Ödemeler dengesine pozitif yönlü katkı sağlayacak,
- Emek yoğun bir sektör olması sebebiyle geniş istihdam alanları sağlayacak ve bu bağlamda ülkenin işsizliği azalacak,
- Ülke için yeni vergi alanları oluşacak
- Turizme bağlı olarak ülkede gıda inşaat ve daha birçok sektörünün de gelişimine katkıda bulunacaktır. Kısaca bölge ve ülkenin ekonomisine artı değer katması turizm sektörünün Kırgızistan açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır (<http://www.frmtr.com>)

3.2. Toplumsal Açısından önemi

Turizm, insanlar ve uluslararasıdaki karşılıklı tanımanın bir aracı olduğundan Kırgız halkının diğer halklarla karşılıklı tanınmalarını sağlayacaktır.

Turizm, ülkenin birbirinden farklı anıtsal ve kültürel değerlerini karşılıklı olarak tanımaya, Kırgız halkının genel kültür düzeylerini yükseltmeye imkan verecektir.

Turizm, doğal, sosyal ve kültürel çevrenin korunmasını ve değerlendirilmesini sağlayan bir eleman olduğundan Kırgızistan'ın turizm alanlarının geliştirilmesi ve potansiyel turizm sahalarını keşfedilmesini sağlayacaktır.

3. ÇALIŞMANIN AMACI

Bilindiği gibi Türkiye ile Kırgızistan arasında çok önemli yatırım alanları bulunmaktadır. Türk yatırımcıların Kırgızistan'da yatırım yapmaları için en ilgi çekici yönü yatırım olanaklarının çeşitliliği ve insan kaynaklarının yeterliliğidir. Özellikle turizm alt yapısı, haberleşme, enerji ve genel olarak sanayi sektörü önemli yatırım olanağıdır. Bu yönüyle bakıldığında işbirliği alanı yaratabilecek önemli sektörlerden biri turizm alanıdır. Bu bağlamda çalışmanın amacı söz konusu alanda Türkiye'de staj yapan üniversite öğrencilerinin gözüyle Türk turizmini değerlendirmek ve bu değerlendirme sonucunda hem Türk turizmi hem de Kırgız turizmcilerine ilerdeki sektörle ilgili oluşturacakları stratejilerine ışık tutmaktır.

4. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ

Turizm sektörü geçmişten günümüze hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler tarafından yoğun şekilde ilgi gösterilen bir sektör olma özelliğini hala korumaktadır. Bu açıdan baktığımızda, tarih, kültür ve olağanüstü doğal güzelliklerin içiçe yaşandığı Türkiye, bu özelliklerini günümüze kadar devam ettirebilmiş dünyanın ender turizm cennetlerinden biridir. Dört mevsimin tüm özelliklerinin her zaman yaşanabildiği yöreleri, yeşil ormanları, kayak sporuna elverişli karlı dağları, temiz denizleri, kumsalları, kaplıcaları, konuksever insan dokusu ve dünyanın üç ünlü mutfağından birine sahip olması bakımından da ayrıcalıklı bir ülkedir. Kırgızistan cumhuriyeti tarihi sürecine baktığımızda Türkiye ile iyi ilişkiler içinde olan ülke; rekreasyon -termal turizmi, tarihi ipek yolunda uluslararası turizm, dağ turizmi, av turizmi, ticaret ve kongre turizmi, doğa turizmi gibi potansiyel turizm alanlarına sahiptir. Bu bağlamda iki ülke arasında diğer alanlarda olduğu gibi turizm alanında da iş birliği yapılması ve geliştirilmesi açısından bakıldığında, bu çalışmanın önemi ortaya çıkacaktır.

5. ÇALIŞMANIN KAPSAMI, YÖNTEMİ VE ÖRNEK KÜTLE SEÇİMİ

Söz konusu çalışma literatür taraması ve anket çalışmasından oluşmaktadır. Türkiye'de Turizm alanında staj yapan öğrencilerin Türk turizmi hakkındaki düşünceleri ve değerlendirmeleri anket çalışması ile tespit edilmeye çalışılacaktır. Çalışmaya dahil edilen öğrenciler rasyonel olması açısından 2010- 2012 yılları arasında ülkenin güneyindeki Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi ve ülkenin güneyindeki İktisat ve Girişimcilik

Üniversitesi Türk Dünyası fakültelerinden Türkiye'ye staj yapmak için gönderilen öğrenciler tespit edilerek anket uygulaması yapılmıştır.

Ana kütle değerleri hakkındaki değerlendirmelerin daha sağlıklı bir şekilde test edilebilmesi için örneklerin bizzat Türkiye'de Turizm alanlarında staj yapan öğrenciler olmalarına dikkat edilmiştir.

6. ARAŞTIRMA YÖNTEMLERİ

Veri toplama aracı olarak anket formu kullanılmıştır. Anket formları Türkiye'de staj yapan öğrencilerle yüz yüze görüşülerek doldurulmaya çalışılmıştır. Ankete toplam 150 öğrenci katılmıştır. Çalışmada değerlendirilmesinde ankete konu ifadelerin analizinde frekans ve yüzde dağılımlar kullanılmıştır. Buna ilave olarak Excel sürüm 7.0 gerekli durumlardan verilerin analizinde ve grafik olarak sunulmasında kullanılmıştır.

7. ÇALIŞMA BULGULARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

Burada çalışmanın konusu olan Türkiye'deki turizm sektöründe staj yapan Kırgız üniversite öğrencilerinin gözüyle Türk turizminin değerlendirilmesi ile ilgili anket sonuçları incelenecektir.

Tablo 1. Tarafsız Bir Gözle Bakıldığında katılımcıların Türkiye Turizminin Nasıl Gördüklerine İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde %
Markalaşmış	60	40
Markalaşma yolunda ilerliyor	40	26.66
İdare ediyor, ne iyi ne kötü	15	10
Başarısız	15	10
Orta derece başarılı	20	13.33
TOPLAM	150	100,0

Tablo 1'de katılımcıların Türk turizminin durumunu nasıl gördüklerine ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 40'nın Türk turizminin markalaştığını, %26.6'sının ise sektörün markalaşma yolunda ilerlediğini ve %13.33'lük bir kısmı ise sektörün orta derecede başarılı olduğunu düşünüyorlar. Sonuca bakılırsa öğrenciler büyük çoğunluğu sektörün markalaştığını düşünüyorlar. Burada katılımcılar durumu orta Asya turizmi ile karşılaştırarak markalaştığını kanısında olduğu düşünülüyor. Belki bir Avrupalı öğrenci bu şekilde düşünmeye bilir.

Tablo 2. Ülke dışına gezi imkanınız olursa aşağıdaki ülkelerden öncelikle hangisini tercih ederiniz Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Rusya	5	3.3
Türkiye	50	33.3
Ukrayna	15	10
Amerika	65	43.3
Almanya	15	10
TOPLAM	150	100,0

Tablo 2’de katılımcıların ülke dışında gezi imkanları olduğunda tablodaki ülkelerden hangisini tercih edeceklerine ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 33.3’ünün Türkiye’yi tercih edeceklerini söylerken % 43.3’ü ise Amerika’yı tercih ettiklerini söylüyorlar. Bunun akabinde %10’u Almanya’yı, %3.3’ü Rusya’yı tercih edeceklerini bildiriyorlar. Burada katılımcıların % 33.3’ünün Türkiye’yi tercih ettiklerinin sebebi öğrencilerin Türkiye’yi gördükleri için diğer ülkeler gitme gezme düşünceleri ağır basıyor. Eğer Türkiye’ye gitmemiş bir öğrenciye ilk gidecekleri ülke Türkiye olacaktır.

Tablo 3. Türkiye’de tatil yapmak istediğinizde aşağıdaki şehirlerinden hangisini tercih ederiniz şeklindeki Soruya İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
İstanbul	72	48
Antalya	63	42
Ankara	5	3.3
İzmir	5	3.3
Bursa	5	3.3
TOPLAM	150	100,0

Tablo 3’te katılımcıların Türkiye’de tatil yapmak istediğinizde tablodaki şehirlerinden hangisini tercih edeceklerine ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 48’nin İstanbul’u % 42’si Antalya’yı, % 3.3’ü Ankara, % 3.3’ü İzmir derken yine % 3’ü ise Bursa şehrini tercih edeceklerini söylüyorlar. Katılımcıların geneli Antalya ilinde staj yaptıkları için İstanbul’da pek bulunmamışlar. Dolayısıyla büyük çoğunluğu İstanbul ilini görmek istemektedirler.

Tablo. 4. Türkiye’de tatil yapmak istediğinizde aşağıdaki tatil çeşitlerinden hangisini tercih ederiniz? Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Kıyıya tatil yapmayı	38	25.33
Kültürel değeri yüksek olan şehirleri gezip görmeyi	72	48
Termal turizmi, tedavi görmeyi	15	10
Yat tatili yapmayı	20	13.3
Diğer(Belirtiniz) irlerde	5	3.33
TOPLAM	150	100,0

Tablo 4’te katılımcıların Türkiye’de tatil yapmak istediklerinde tabloda yazılı tatil çeşitlerinden hangisini tercih edeceklerine ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 48’nin Türkiye’de tatil yapmak istediklerinden tatil çeşitlerinden Kültürel değeri yüksek olan şehirleri gezip görmeyi , % 25.3’ü ise Kıyı tatil çeşidini tercih edeceklerini söylemektedirler. Diğer tatil çeşitlerinin daha sonraki öncelikte tercih edeceklerini belirtmişler.

Tablo. 5. Sizce Türkiye'nin tatil ve turizm açısından şu anki konumu nasıl? Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Gayet Yerinde	77	51.3
Geride	13	8.6
İleride	30	20
Fikrim yok	30	20
TOPLAM	150	100,0

Tablo 5’te katılımcıların Türkiye'nin tatil ve turizm açısından şu anki konumu nasıl buldukları ile ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 51.3’ü gayet yerinde olduğunu düşünürken, % 20’si ise İlerde şeklinde cevap verirken % 8.6’lık bir kısmı geride derken, % 20’si ise bu konuda fikirlerinin olmadığını dile getirmişlerdir.

Tablo. 6. Sizce Hiç Türkiye’deki turizm tesislerinde staj yaparken turistlerin maddi yönde zarara uğradığına şahit oldunuz mu? Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Evet, şahit oldum	19	12.66
Hayır, şahit olmadım	111	74.0
Fikrim Yok	20	13.33
TOPLAM	150	100,0

Tablo 6’te katılımcıların Türkiye’deki turizm tesislerinde staj yaparken turistlerin maddi yönden zarara uğradığına şahit olup olmadıklarına ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 74’ü yani büyük çoğunluğu böyle bir olaya şahit olmadıklarını ifade ederken, %13’lük kısmının fikri olmadıklarını ve %12’lik bir kesim şahit olduklarını söylüyorlar. Bu da katılımcılar açısından Türk turizminin güvenli olduğunu göstermektedir.

Tablo. 7. Türkiye’de bulunduğunuz süre içerisinde Türk polis memurları tarafından rahatsız edildiniz mi? Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Evet, rahatsız edildim	2	1.3
Hayır, rahatsız edilmedim	133	88.6
Fikrim Yok	15	10
TOPLAM	150	100,0

Tablo 7’de katılımcıların Türkiye’de bulunduğunuz süre içerisinde Türk polis memurları tarafından rahatsız edilip edilmediklerine ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 88.6’sı yani tamamına yakını rahatsız edilmediklerini ifade ederken, %10 ’luk kısmının fikri olmadıklarını ifade etmişlerdir. Bu da Türk polisinin yabancılar açısından güvenilirliğini göstermektedir. Öğrencilerle yüz yüze görüşmelerimizde kendi bölgelerindeki polislerin yabancılar karşı iyi davranmadıklarını ifade etmektedirler. Bu durum güvenlik güçlerinin turizm sektörü açısından ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo. 8. Staj yaptığınız otelde misafirlere yönelik Servise Önem Veriliyor mu? sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Evet, önem veriliyor	123	82
Hayır, önem verilmiyor	22	14.6
Fikrim Yok	5	3.3
TOPLAM	150	100,0

Tablo 8’de katılımcıların Staj yaptıkları turizm tesisinde misafirlere yönelik servise önem verilip verilmediğine ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 82’si yani tamamına yakını misafirlere, müşterilere önem verildiğini söylerken, % 3.3’ü fikirlerinin olmadığını ve % 14.6’si ise önem verilmediğini ifade etmişlerdir.

Tablo. 9. Turizm ve Tatil Yerlerindeki Bölgelerde Sizce Turistlere İyi Davranılıyor Mu? Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Evet, iyi davranılıyor	120	80
Hayır, iyi davranılmıyor	17	11.3
Fikrim Yok	13	8.6
TOPLAM	150	100,0

Tablo 9’da katılımcıların turizm ve tatil yerlerindeki bölgelerde turistlere iyi davranılıp davranılmadığına ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 80’ni yani tamamına yakını turistlere iyi davranıldığını ifade etmiştir. % 11.3’ü ise iyi davranılmadığını ve % 8.6’lık bir kısmı ise fikirlerinin olmadığını beyan etmişlerdir.

Tablo. 10. 2011 Yılında Türkiye ile Kırgızistan arasındaki vize uygulamasının kalkması karşılıklı olarak turizmi nasıl etkiler? Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Olumlu etkiler	123	82
Olumsuz etkiler	17	11.3
Fikrim Yok	10	6.6
TOPLAM	150	100,0

Tablo 10’da katılımcıların Türkiye ile Kırgızistan arasındaki vize uygulamasının kalkması karşılıklı olarak turizmi nasıl etkilediklerine ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 82’si iki ülke arasındaki turizmi olumlu etkileyeceğini düşünürken, % 11.3’ü ise olumsuz etkilediğini ve % 6.6’sı ise fikirlerinin olmadığını belirtmişlerdir. Bilindiği üzere Başbakan Erdoğan Nisan 2011 de Kırgızistan’ı ziyaretinde iki ülke arasındaki vize uygulamasını kaldırılmasını Kırgız yetkililerle imzalamıştı ve Ocak 2012’de uygulamaya konulmuştu.

Tablo. 11. Antalya’nın En Güzel Turistik Yerleri Sizce aşağıdakilerden hangisidir? sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Konya altı	20	13.3
Alanya	89	59.8
Kemer	21	14
Manavgat	10	6.6
Perge	5	3.3
Aspendos	5	3.3
TOPLAM	150	100,0

Tablo 11’de katılımcıların Antalya’nın en güzel turistik yerlerinin hangisi olduğuna ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 59’unun Alanya olduğunu, % 14’unun Kemer olduğunu, %13.3’ünün Konya altı olduğunu ve daha sonra diğer seçenekleri işaretlemişlerdir.

Tablo. 12. Rus Turistler tatillerinde daha çok Türkiye’yi tercih ettikleri biliniyor. Rus turistlerinin Türkiye’ye gelmelerine sıcak bakıyor musunuz? Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Sıcak bakıyorum	89	59.3
Sıcak bakmıyorum	41	27.3
Fikrim Yok	20	13.3
TOPLAM	150	100,0

Bilindiği gibi Türkiye’ye Asya kıtasından en çok Rusya’dan turist gelmektedir. Söz konusu öğrenciler de staj yaptıkları turistik komplekslerde daha çok rus turistlerle karşılaştıklarını söylemektedirler. Tablo 12’de katılımcıların Rus turistlerinin Türkiye’ye gelmelerine sıcak bakıp bakmamalarına ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 59.3’ü olaya sıcak baktıklarını ve % 27.3’lük kısmının sıcak bakmadıklarını söylerken % 13’lük kesimi ise fikirlerinin olmadığını söylemektedirler.

Tablo. 13. Türkiye’de bulunduğunuz süre içerisinde tespitinize göre, Türk vatandaşlarının aşağıdaki Türk cumhuriyetleri ülkelerinden daha çok hangisinde tatil yapmak istiyorlar? Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Azerbaycan	4	2.6
Kırgızistan	49	32.6
Türkmenistan	9	6
Kazakistan	4	2.6
Özbekistan	9	6
Kuzey Kıbrıs Türk cumhuriyeti KKTC	75	50
TOPLAM	150	100,0

Katılımcılar staj yaptıkları yerlerde yine kendileri gibi staj yapmakta olan öğrencilerle ve çalışanlarla bir arada bulunmuşlar. Tablo 13’de katılımcıların Türkiye’de buldukları süre içerisinde tespitlerine göre, Türk vatandaşlarının tabloda yazılı Türk cumhuriyetleri ülkelerinden daha çok hangisinde tatil yapmak istediklerine ilişkin frekans dağılımı yer

almaktadır. Sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 50'sinin tespitine göre Türk vatandaşlarının KKTC'ini tercih ettiklerini, % 32'si Kırgızistan'ı, % 2'sinin Azerbaycan'ı, %'6'sinin ise Türkmenistan'ı % 2.6'sinin ise Kazakistan'ı ve % 95'luk bir kısmının ise Özbekistan'ı tercih ettiklerini söylüyorlar. Sonuca bakılırsa Türk vatandaşlarının çoğunluğu KKTC tercih etmektedirler. Sonuçta KKTC tatil ülkesi ve Türkiye'de yasak olan gazinoların merkezidir. Bu açıdan tercih ettikleri düşünülmektedir. İkinci sırada Kırgızistan'ı tercih ettiklerinin sebebi de öğrencilerimiz olan stajyerlerle tanıştıkları ve iyi ilişkiler kurdukları için Kırgızistan'ı tercih ettiklerini söylemek mümkündür.

Tablo. 14. Çalıştığınız turistik firmada turistlere sunulan yemek çeşitlerini yeterli buluyor musunuz? Sorusuna İlişkin Frekans Dağılımı

İFADELER	Frekans	Yüzde
Evet Yeterli	123	82
Hayır Yetersiz	22	14.6
Fikrim Yok	5	3.3
TOPLAM	150	100,0

Tablo 14'de katılımcıların çalıştıkları turistik firmalarda turistlere sunulan yemek çeşitlerinin yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin frekans dağılımı yer almaktadır. Tablonun sonuçlarına bakıldığında, öğrencilerin % 82'si sunulan yemek çeşitlerinin yeterli olduğunu söylerken, % 14.6'si ise yeterli olmadığını ve % 3.3'lük bir kısmın ise bu konuda fikirlerinin olmadığını söylemektedirler.

SONUÇ

Türkiye dünyada turizm sektöründe önde gelen ülkelerden biridir. Turistlerin gözüyle Türk turizminin değerlendirilmesi ile ilgili bir çok çalışmalar yapılmıştır. Bu araştırmalardan biri, ÖGER TUR firması tarafından 1-15 Temmuz 2009 tarihleri arasında, Türkiye'de tatil yapan 651 Alman turistle birebir görüşme ve form doldurma yöntemiyle bir anket yapıldığını ve "turist gözüyle Türkiye'yi değerlendirmelerinin istendiğini" bildirdi (www.sabah.com.tr).

Anket sonuçlarında, Alman turistlerin Türkiye denince akıllarına ilk gelenin "tatil" olduğunun ortaya çıktığını vurgulandı. Bunu sırasıyla "misafirperverlik", "döner", "halk pazarı" ve "hamam"ın izlediğini belirtti. Halk pazarlarının turistler için Türkiye'yi çağrıştıran çok önemli bir farklılık olduğunu, hemen hemen hiçbir Akdeniz ülkesinde olmayan halk ve semt pazarlarının turistler için Türkiye'ye öz bir zenginlik olarak görüldüğünü ifade edildi.

Anketin dikkati çekici bir başka sonucunun da, camiler olduğunu kaydetti. Her turistin mutlaka ziyaret ettiği camilerin Türkiye denince akla gelen özellikler arasında altıncı sırada yer aldığına işaret edildi.

Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısı ve turizm gelirlerinde sağlanan sürekli artışlar, sektörde istikrarlı bir gelişmenin olduğunu göstermektedir. 2002 yılında Türkiye'yi ziyaret eden turist sayısı 13.247.000'dir. Net turizm gelirleri ise, 8.5 milyar ABD Doları değerindedir.. Dünya Turizm Örgütü tarafından hazırlanan "Turizm: 2020 Vizyonu Avrupa" konulu çalışmada, Türkiye'nin 2020 yılında, bölgesinde Fransa, İspanya ve İtalya'dan sonra 4. ülke konumuna geleceği ve aynı yıl turizmden elde edeceği gelirin 40 milyar ABD Doları'na yükseleceği tahmini yapılmaktadır. Türkiye'nin 2020 hedefi ise, 60 milyon ziyaretçi ve 50 milyar ABD Doları değerinde turizm gelirdir (www.haberler.com).

Konuya Kırgızistan açısından baktığımızda, ülkede turizm alanlarının çeşitli olmasına rağmen yeterli altyapı bulunmamaktadır. Devlet bu konuda ciddi bir çalışma içerisinde olmadığı görülmektedir. Kredi kartı uygulamasının olmaması, otellerin çok pahalı olması, otellerde hizmetin yeterli olmaması turizm sektörünün gelişmesini engellemektedir. Av turizmi açısından bakıldığında: ülkede dünyada ender rastlanan Marco Polo'dan tutun dağ keçilerine kadar birçok hayvan bulunmakta, keklik ve diğer kuşlar, tavşan gibi av yapılabilecek hayvanların sayısı oldukça fazladır. Fakat avcılarının konaklayabileceği yerlerin ve ulaşım araçlarının yetersiz olması, bürokratik engellerin olması söz konusu alandaki turizmin gelişmesini engellediği görülmektedir.

Bu çalışmada Türkiye'de staj yapan Kırgız öğrencilerinin gözüyle Türk Turizminin bu günkü durumu değerlendirilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya katılanların tamamına yakını Türk turizmi hakkında olumlu fikirlerini beyan etmişlerdir. Bu değerlendirmeye objektif bir sonuç olarak bakmak gerekiyor. Çünkü araştırmaya katılanlar hiçbir etki altında kalmadan sadece Türkiye'de gördükleri ve tespitlerine göre anketi değerlendirmişlerdir. Dolayısıyla bu alanda yapılacak çalışmalarda bu araştırma dikkate alınarak hareket edilmesi gerektiğini düşünülmektedir. Araştırmanın sonucu bu alanda yapılacak işbirliğine gidecek Kırgız ve Türk turizm işletme yöneticilerine ışık tutacağı düşünülmektedir.

Sonuç olarak Kırgızistan sahip olduğu coğrafik, kültürel, tarihi ve doğal özellikleri ile yabancı ve yerli turistleri hareketlendirme amacı taşımaktadır. Ülkenin sahip olduğu varlıkları tanıtarak çekici ve yaratıcı çözümler üreterek uygulayabileceği bir turizm pazarlama stratejisine oldukça ihtiyaç duyulmaktadır. Bu alanda bölgede en yakın olarak örnek alınabilecek ülke Türkiye cumhuriyetidir. Turizm sektörü konusunda iki ülke işbirliğine giderek Türkiye'nin sektörle ilgili uzmanlarından ve devletin desteklerinden yararlanarak Kırgız turizmini kısa sürede geliştirmek mümkün görülmekte ve Kırgızistan kısa zamanda turizm cenneti haline gelebilir.

KAYNAKÇA

- ERALP, Ziya 1983 Genel Turizm A.Ü. Basın Yayın Y.O. Yayınları 3. Ankara
- TEKSAY, Tunca 1978 Turizm, Turizm Olgusuna Genel Yaklaşım İstanbul
- HACIĞÖLÜ Necdet, Turizm pazarlaması, Uludağ Üniversitesi Güçlendirme Vakfı Yayını: Yayın No: 160, Balıkesir
- SEVAL Halil, OKTAY Kutay, KURMANALİEVA Cıldız “ Kırgızistan Turizm Pazarlamasındaki Problemler ve Çözüm önerileri”, Manas Üniversitesi yayınları, 2003, Bişkek
- KOZAK, Nazmi, Turizm Pazarlaması, Detay Yayıncılık,3. Baskı, Ankara, 2010
- ORAL, S., Türk Turizm Pazarlamasında Dağıtım-Fiyat Politikaları ve Turist Profili Analizi, İstiklal Matbaası, İzmir, 1998.
- ,USAL, Alparslan 1984 Turizm Pazarlaması Olan Dağıtım ve Yayıncılık İzmir
- <http://www.frntr.com/halkla-iliskiler-turizm-ve-insan-kaynaklari-ulastirma/1029178-turizmin-tanimi-onemi-ve-turkiye-de-gelisimi.html>
- http://www.sabah.com.tr/Turizm/2009/07/25/turist_gozuyle_turkiye
- <http://www.haberler.com/ikinci-orta-asya-ve-turkiye-otel-yatirim-3339525-haberi/>
- (<http://www.frntr.com> Erişim: 18. 02.2012)
- (<http://www.isguc.org>, Erişim: 18. 02.2012).
- <http://www.webhatti.com/turizm/458906-turizm-nedir-turizmin-tanimi.html>; Erişim: 18. 02.2012).
- (<http://www.kgturizm.tr.gg/Turizm.htm>, (Erişim: 18. 02.2012)
- <http://www.goktepe.net/turizmin-tanimi-ve-anlami.html>, (Erişim: 18. 02.2012)